

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.001.03.2018
P/18/087

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/087 – Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Adam Rączkiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/21/2018 z dnia 13 lutego 2018 r. 2. Piotr Wanic, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOL/22/2018 z dnia 13 lutego 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu, ul. Wojska Polskiego 1, 82-300 Elbląg, zwana dalej „PWSZ” lub „Uczelnią”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Walczyk, Rektor (od 1 września 2011 r.). (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą² Uczelnia podjęła działania mające na celu stworzenie niepełnosprawnym studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych, określone w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym³ (art. 13 ust. 1 pkt 9). Działania te nie były jednak w pełni skuteczne i efektywne. Nie zapewniły one bowiem w pełni możliwości funkcjonowania w społeczności akademickiej studentów niepełnosprawnych na równych zasadach ze studentami pełnosprawnymi.

Uczelnia, stosownie do wymogu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach⁴, określiła w regulaminach studiów możliwości dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności. W celu zapewnienia wsparcia w procesie rekrutacji, w systemie internetowej rejestracji, umożliwiono niepełnosprawnym kandydatom na studia zgłoszenie zarówno niepełnosprawności, jak również oczekiwanej pomocy.

Studentów niepełnosprawnych objęto dostosowanymi do rodzajów niepełnosprawności zajęciami wychowania fizycznego prowadzonymi w ramach programu studiów oraz w sekcjach Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego, a także prowadzono dla nich fakultatywne zajęcia korekcyjno-wyrównawcze. Zapewniono im także nieodpłatną profesjonalną opiekę psychologiczną oraz udział w dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej programach służących m.in. zdobyciu zawodowej wiedzy praktycznej.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Lata 2015-2018 (do zakończenia kontroli).

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm. (dalej zwana „ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym”).

⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 1302.

Uczelnia właściwie wyposażała jedną z dwóch bibliotek w sprzęt i oprogramowanie komputerowe wspierające studentów słabowidzących i niewidzących. Takiego wyposażenia nie posiadały natomiast pomieszczenia drugiej biblioteki oraz poszczególnych Instytutów⁵.

Informacje o formach wsparcia dostępnego studentom niepełnosprawnym⁶ zamieszczono wprawdzie na stronach internetowych Uczelni oraz w materiałach promocyjnych, jednak działania informacyjne nie były w pełni skuteczne. W ankiecie przeprowadzonej w toku kontroli 29% ankietowanych studentów niepełnosprawnych zadeklarowało bowiem brak wiedzy o osobach w strukturach Uczelni, do których można się zwrócić z prośbą o wsparcie. W ocenie NIK przyczynił się do tego fakt, że dopiero w trakcie kontroli powołano Pełnomocnika Rektora ds. studentów niepełnosprawnych, a informację o jego zadaniach zamieszczono na stronie internetowej Uczelni.

Uczelnia w znikomym stopniu (od 0,9% do 19,8%) wykorzystywała w badanym okresie dotację podmiotową na zadania związane ze stwarzaniem studentom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Należy jednak zauważyć, że pomimo niewydatkowania w danym roku środków z dotacji podmiotowej, w kolejnych latach niewykorzystane środki przeznaczono na przygotowanie zadania inwestycyjnego polegającego na wyposażeniu jednego z budynków dydaktycznych w platformę dla osób niepełnosprawnych, a także zakupy sprzętu rehabilitacyjnego i sportowego, dostosowanego do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły natomiast niedostosowania lub niepełnego dostosowania obiektów dydaktycznych Uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie wynikającym ze standardów określonych rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁷, jak również niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania w 2017 r. części ww. dotacji podmiotowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zmierzające do zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków kształcenia i udziału w badaniach naukowych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Regulaminy studiów w PWSZ zawierały zapisy dotyczące dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności, których wymagały postanowienia § 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach. W regulaminach tych przewidziano m.in.:

- możliwość zastosowania indywidualnej organizacji (toku) studiów na wniosek studenta będącego osobą niepełnosprawną, której stopień niepełnosprawności uniemożliwia odbywanie studiów według obowiązującego planu studiów⁸,
- prawo studenta niepełnosprawnego do ubiegania się o dostosowanie realizacji zajęć oraz zaliczeń i egzaminów do indywidualnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności, w tym m.in. do: otrzymywania materiałów dydaktycznych od prowadzącego zajęcia w formie z nim uzgodnionej, zgody na

⁵ W Uczelni funkcjonowały cztery Instytuty: Ekonomiczny, Informatyki Stosowanej, Pedagogiczno-Językowy oraz Politechniczny.

⁶ Informacje o wsparciu w zakresie możliwości uzyskania stypendium specjalnego dla studentów niepełnosprawnych, pomocy psychologicznej oraz udziału w programach dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, dalej zwane „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie”.

⁸ Zapis ujęty w regulaminach przyjętych uchwałami Senatu PWSZ: Nr 12/2014 z 17 kwietnia 2014 r. (obowiązujący do 30 września 2015 r.), Nr 09/2015 r. z 23 kwietnia 2015 r. (obowiązujący od 1 października 2015 r. do 30 września 2017 r.) oraz Nr 11/2017 z 27 kwietnia 2017 r. (obowiązujący od 1 października 2017 r.).

nagrywanie przebiegu zajęć na urządzeniach rejestrujących dźwięk, korzystania z dostępnego w Uczelni sprzętu umożliwiającego lub ułatwiającego kształcenie (lupy, powiększalniki, notesy brajlowskie, specjalistyczne programy komputerowe), a także zmiany formy zaliczeń i egzaminów oraz wydłużenia ich czasu⁹.

(dowód: akta kontroli str. 5-31)

1.2. Zasady rekrutacji na Uczelnię na kolejne lata akademickie zostały określone uchwałami Senatu PWSZ¹⁰. Przewidziano w nich m.in., że: rejestracja kandydatów na studia realizowana jest elektronicznie za pośrednictwem strony internetowej⁶, rekrutacja odbywa się na podstawie konkursu świadectw, a niepełnosprawni kandydaci na studia składają m.in. orzeczenie o ustaleniu stopnia niepełnosprawności.

Uczelnia zapewniła kandydatom na studia możliwość zgłoszenia niepełnosprawności w systemie Internetowej rekrutacji kandydatów¹¹ (dalej: „Irk”). W pozycji dotyczącej podstawowych danych kandydaci mieli możliwość udzielenia odpowiedzi na nieobowiązkowe pytania: „Czy jesteś osobą niepełnosprawną z orzeczonym stopniem niepełnosprawności?” oraz „Czy potrzebujesz pomocy podczas procesu rekrutacyjnego?”. Z możliwości zgłoszenia niepełnosprawności w systemie Irk w procesach rekrutacyjnych na lata 2015/2016, 2016/2017 oraz 2017/2018 skorzystało ogółem 70 studentów niepełnosprawnych.

Ankieta przeprowadzona w toku kontroli NIK wśród studentów niepełnosprawnych wykazała m.in., że żaden spośród 31 ankietowanych nie spotkał się z utrudnieniami w procesie rekrutacji. Sześciu spośród nich wskazało ponadto, że w procesie rekrutacji uzyskało od pracowników Uczelni pomoc, która polegała m.in. na udzielaniu szczegółowej informacji, wsparciu w wypełnieniu i kompletowaniu niezbędnych dokumentów, a także zapewnieniu możliwości załatwienia formalności drogą elektroniczną.

(dowód: akta kontroli str. 32-49)

1.3. W latach 2015-2018 (do dnia rozpoczęcia kontroli NIK¹²) Uczelnia nie powołała pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych, ani też komórki organizacyjnej zajmującą się wsparciem osób niepełnosprawnych.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ww. okresie żadnemu z pracowników Uczelni nie przypisano zadań dotyczących wsparcia studentów niepełnosprawnych. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, pisemne sprecyzowanie obowiązków zapewnia przejrzystość oczekiwań, co do zakresu stawianych zadań, a także stanowi zmaterializowany wyraz realizacji przez pracodawcę obowiązku określonego w art. 94 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹³.

(dowód: akta kontroli str. 50-182)

Opis stanu
faktycznego

W toku kontroli NIK, zarządzeniem z 7 marca 2018 r. Rektor powołał Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych. Funkcję tę powierzył nauczycielowi akademickiemu, będącemu instruktorem w zakładzie wychowania fizycznego, który zajmował się m.in. prowadzeniem zajęć wychowania fizycznego¹⁴ ze studentami

⁹ Zapisy ujęte w regulaminach przyjętych uchwałami Senatu PWSZ: Nr 09/2015 r. z 23 kwietnia 2015 r. (obowiązujący od 1 października 2015 r. do 30 września 2017 r.) oraz Nr 11/2017 z 27 kwietnia 2017 r. (obowiązujący od 1 października 2017 r.).

¹⁰ Uchwały: Nr 21/2014 z 29 maja 2014 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów w PWSZ w Elblągu na rok akademicki 2015/2016, Nr 24/2015 z 27 maja 2015 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji, w tym prowadzonej w drodze elektronicznej, dla poszczególnych kierunków studiów w PWSZ w Elblągu na rok akademicki 2016/2017 oraz Nr 29/2016 z 25 maja 2016 r. w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji, w tym prowadzonej w drodze elektronicznej, dla poszczególnych kierunków studiów w PWSZ w Elblągu na rok akademicki 2017/2018.

¹¹ Dostępny ówczesnie na stronie internetowej Uczelni - <https://irk.pwsz.elblag.pl>.

¹² 14 lutego 2018 r.

¹³ Dz. U. z 2018, poz. 108.

¹⁴ W tym w ramach sekcji Uczelnianego Klubu Akademickiego Związku Sportowego PWSZ.

niepełnosprawnymi. Zakres obowiązków Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych obejmował m.in.:

- rozpoznawanie potrzeb, problemów i oczekiwań studentów niepełnosprawnych oraz pomoc w rozwiązywaniu ich indywidualnych problemów związanych z procesem kształcenia i badaniami naukowymi,
- reprezentowanie interesów studentów niepełnosprawnych oraz podejmowanie działań mających na celu stwarzanie im warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych,
- opiniowanie wniosków o ustanowienie asystentów studentów niepełnosprawnych, w tym tłumacza języka migowego,
- współudział w planowaniu zakupów wspierających studentów niepełnosprawnych w pełnym dostępie do oferty kształcenia, a także współpracę z władzami uczelni w doskonaleniu oferty dla studentów niepełnosprawnych.

Zadania związane ze studentami niepełnosprawnymi przypisano ponadto¹⁵:

- Prorektorowi ds. kształcenia – podejmowanie działań mających na celu zapewnienie studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych oraz nadzór nad działalnością Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych,
- dyrektorom czterech instytutów Uczelni i ich zastępcom – współpracę z Pełnomocnikiem ds. studentów niepełnosprawnych w zakresie zapewniania tym studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 183-211)

1.4. Działania promocyjne Uczelni skierowane do kandydatów na studia, w tym będących osobami niepełnosprawnymi obejmowały m.in:

- coroczne wydawanie informatorów dla kandydatów na studia zawierających informacje m.in. o stwarzanych przez Uczelnię warunkach dla studentów niepełnosprawnych, w tym o przystosowaniu biblioteki i domu studenckiego dla osób niepełnosprawnych, stypendiach specjalnych dla studentów niepełnosprawnych oraz możliwości uzyskania przez nich wsparcia psychologicznego,
- przeprowadzenie w szkołach średnich 111 spotkań promujących Uczelnię wśród młodzieży klas maturalnych i przedmaturalnych, w trakcie których prezentowano Uczelnię oraz rozdawano materiały promocyjne,
- coroczny udział w targach naukowo – edukacyjnych oraz organizację Festiwalu Nauki, na których m.in. rozpowszechniano informatory dla kandydatów na studia,
- zamieszczanie na stronie internetowej Uczelni informacji o: wyposażeniu biblioteki w pomoce umożliwiające studentom słabowidzącym i niewidzącym korzystanie z komputera oraz zasobów bibliotecznych, stypendiach dla studentów niepełnosprawnych, zakresie dostosowania domu studenckiego dla studentów niepełnosprawnych, a także o realizowanym przez Uczelnię projekcie „Zagraniczna mobilność studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej”, który umożliwia niepełnosprawnym studentom wyjazdy na studia i praktyki zagraniczne.

(dowód: akta kontroli str. 212-255)

¹⁵ Na podstawie stanowiskowych kart pracy z 7 marca 2018 r.

1.5. Uczelnia nie podejmowała działań w celu rozpoznania potrzeb niepełnosprawnych studentów.

Rektor podał, że nie podejmowano takich działań, gdyż samorząd studentów, studenci, ani też pracownicy Uczelni nie sygnalizowali niewystarczającego poziomu udogodnień dla studentów niepełnosprawnych. Uczelnia mając natomiast na celu jak najszerze zaspokojenie potrzeb tych studentów zaplanowała inwestycję polegającą na budowie windy w budynku dydaktycznym B2 przy ul. Czerniakowskiej w Elblągu.

(dowód: akta kontroli str. 256-271)

1.6. Liczba kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia na kolejne lata akademickie wynosiła: 984 na rok 2015/2016, 875 na rok 2016/2017, 829 na rok 2017/2018. Liczba osób przyjętych na studia wynosiła 644 na rok 2015/2016, 522 na rok 2016/2017 oraz 504 na rok 2017/2018. W procesie rekrutacji nie ewidencjonowano osób niepełnosprawnych, za wyjątkiem kandydatów, którzy w systemie Irk zgłosili niepełnosprawność i potrzebę udzielenia im pomocy¹⁶. Orzeczenia o niepełnosprawności były odbierane od studentów na etapie procesu przyznawania stypendium specjalnego dla studentów niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 256-272)

1.7. W roku akademickim 2015/2016 na Uczelni kształciło się 2.168 studentów. W kolejnych latach akademickich liczba ta zmniejszyła się do 1.863 (2016/2017), a następnie do 1.674 (2017/2018). W okresie objętym kontrolą Uczelnia nie prowadziła studiów doktoranckich.

Liczba niepełnosprawnych studentów stanowiła od 2,8 do 3,1% ogółu studentów i wynosiła w roku akademickim:

- 2015/2016 - 65 osób, z czego: 20 studentów z dysfunkcją narządu ruchu (w tym dwóch niechodzących¹⁷), trzech słabowidzących, czterech głuchych lub słabosłyszących oraz 38 z innymi rodzajami niepełnosprawności¹⁸,
- 2016/2017 - 58 osób, z czego: 16 z dysfunkcją narządu ruchu (osoby chodzące¹⁹), jedna słabowidząca, trzy głuche lub słabosłyszące oraz 38 z innymi rodzajami niepełnosprawności,
- 2017/2018 - 47 osób, z czego: dziewięć z dysfunkcją narządu ruchu (w tym jedna niechodząca), jedna słabowidząca, dwie głuche lub słabosłyszące oraz 35 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 45, 274-275)

1.8. Informacje o oferowanym przez Uczelnię wsparciu dla studentów niepełnosprawnych zamieszczono na stronie internetowej uczelni²⁰ oraz w informatorach dla kandydatów na studia. Dotyczyły one możliwości uzyskania wsparcia psychologicznego i doradztwa zawodowego oferowanego dla wszystkich studentów w ramach Akademickiego Centrum Wsparcia i Doradztwa (dalej: „ACWiD”), a także stypendium socjalnego oraz dodatkowego wsparcia finansowego w ramach Programu zagranicznej mobilności studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, adresowanych do studentów niepełnosprawnych, którzy przedłożyli Uczelni stosowne wnioski i orzeczenia o niepełnosprawności.

¹⁶ Opisano w punkcie 1.2. wystąpienia.

¹⁷ Osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich.

¹⁸ M.in. z zaburzeniami psychicznymi, chorobami przewlekłymi (astma, cukrzyca, itp.).

¹⁹ W roku akademickim 2016/2017 na Uczelni nie było studentów z dysfunkcją narządów ruchu poruszających się na wózkach inwalidzkich.

²⁰ Informacje były dostępne pod adresami: <http://old.pwsz.elblag.pl/akademickie-centrum-wsparcia-i-doradztwa.html> oraz <https://www.pwsz.elblag.pl/szkolenie-doskonalenie-kompetencji-osobistych.html>, <https://pwsz.elblag.pl/stypendia/>, <http://bip.pwsz.elblag.pl> oraz <https://pwsz.Elblag.pl/grant-power.html>.

Należy jednak zauważyć, że przeprowadzone w toku kontroli badanie ankietowe wykazało, że dziewięciu spośród 31 ankietowanych studentów niepełnosprawnych (29%)²¹ nie wiedziało, do kogo w strukturach Uczelni można się zwrócić z prośbą o wsparcie osób niepełnosprawnych oraz jakie formy wsparcia są możliwe do uzyskania. Sześciu studentów niepełnosprawnych (19,4% ankietowanych) zadeklarowało natomiast, że nie są im znane możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe związane z kształceniem na studiach wyższych²².

W toku kontroli na stronie internetowej Uczelni²³ zamieszczono informację o powołaniu Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych. Wskazano w niej zakres jego zadań oraz dane kontaktowe.

(dowód: akta kontroli str. 46-49, 396-399)

1.9. W trakcie kontroli oględzinom poddano należące do Uczelni trzy budynki dydaktyczne oraz budynek domu studenckiego. Wykazały one m.in., że:

- Wszystkie budynki posiadały wejścia wyposażone w podjazdy dla wózków inwalidzkich. W przypadku budynków dydaktycznych B2 i B3 oraz domu studenckiego podjazdy umieszczono przy wejściach głównych. Budynek dydaktyczny B1 wyposażony był natomiast w trzy wejścia z podjazdami, przy czym takiego podjazdu nie zainstalowano przy wejściu głównym;
- Przy wejściach do budynków dydaktycznych B1 i B3 oraz domu studenckiego znajdowały się wyznaczone miejsca parkingowe dla pojazdów, z których korzystają osoby niepełnosprawne;
- W budynkach dydaktycznych B1, B3 oraz w domu studenckim znajdowały się czynne dźwigi osobowe²⁴ dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo poruszających się na wózkach inwalidzkich (tj. wyposażone m.in. w drzwi wejściowe do kabin o szerokości 90-100 cm, kabiny o wymiarach od 110cmx140 cm do 150cmx180cm oraz zamontowane na wysokości 90 cm poręcze), a także dostosowane do potrzeb słabowidzących lub niewidomych (pulpity sterownicze z klawiszami z przetłoczeniami symboli lub oznaczeniami w języku brajla);
- W budynkach dydaktycznych B1 i B3, a także w domu studenckim znajdowały się stosownie oznaczone ogólnodostępne toalety dostosowane dla osób niepełnosprawnych, tj. wyposażone m.in. w drzwi bez progów, przestrzeń manewrową przekraczającą 150cmx150 cm, co najmniej jedną miskę ustępową i umywalkę oraz zamontowane uchwyty i poręcze ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych.
- Na wyposażeniu budynków dydaktycznych B1, B2 oraz B3 nie było urządzeń w postaci schodolazów lub platform przyschodowych, umożliwiających osobom niepełnosprawnym ruchowo korzystającym z wózków pokonywanie przeszkód architektonicznych w postaci schodów.
- Ciągi komunikacyjne prowadzące do sal wykładowych, w których planowe zajęcia odbywało dwóch objętych próbą kontrolną studentów niepełnosprawnych (budynki dydaktyczne B1 i B3) pozbawione były barier architektonicznych i umożliwiały (przy wykorzystaniu dźwigów osobowych) dostęp do tych sal.

Ankietowani przez NIK studenci niepełnosprawni wskazywali m.in. na ciężko otwierające się drzwi oraz potrzebę wykonania podjazdu przy wejściu głównym

²¹ 21 ankietowanych studentów zadeklarowało natomiast posiadanie takiej wiedzy, a jeden student nie udzielił odpowiedzi na pytanie.

²² Pozostałych 25 ankietowanych studentów zadeklarowało, że znane są im możliwości uzyskania wsparcia finansowego.

²³ Informacja zamieszczona 22 marca 2018 r. na stronie <https://pwsz.elblag.pl/pełnomocnik-ds.-studentów-niepełnosprawnych>.

²⁴ W przypadku budynku B3 była to platforma dla osób niepełnosprawnych.

w Instytucie Ekonomicznym (budynek B1), a także zwiększenie dostępności Instytutu Pedagogiczno-Językowego (budynek B2).

(dowód: akta kontroli str. 46-49, 283-395)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli realizacja przez uczelnię, określonego art. 13 ust. 1 pkt 9 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zadania polegającego na stworzeniu niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych, jest ściśle związana z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym swobodnego i nieskrępowanego dostępu do pomieszczeń uczelni oraz korzystania z nich na równi ze studentami pełnosprawnymi. Podstawowe standardy w zakresie dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych określa natomiast rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Ustalone
nieprawidłowości

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

1. Niewyposażenia dźwigu osobowego zainstalowanego w budynku B1²⁵ w informację głosową, wymaganą § 193 ust. 2a rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
2. Nieoznaczenia, stosownie do wymogu § 306 ust. 2 ww. rozporządzenia, w budynkach B1, B2, B3 powierzchni spoczynek schodów w postaci wykończenia wyróżniającego je odcieniem, barwą bądź fakturą, co najmniej w pasie 30 cm od krawędzi rozpoczynającej i kończącej bieg schodów.
3. Nieoznakowania w budynkach B1, B2, B3 i DS2, w sposób widoczny drzwi wykonanych z przezroczystych tafli szkła, które było wymagane § 295 ww. rozporządzenia.
4. Braku toalet przystosowanych dla osób niepełnosprawnych na dostępnych studentom niepełnosprawnym poziomach budynku B2 (parter) oraz budynku B3 (drugie piętro)²⁶, czego wymagał § 86 ust. 1 ww. rozporządzenia.
5. Niewyznaczenia, pomimo wymogu określonego §18 ust. 1 ww. rozporządzenia, miejsca dla pojazdów osób niepełnosprawnych na należącym do Uczelni parkingu przy budynku dydaktycznym B2.

Rektor wyjaśnił, że przyczyną niedostosowania tych obiektów Uczelni do powyższych wymogów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie były przeoczenia i niedopatrzenia. Jednocześnie wskazał, że zostaną podjęte działania dostosowujące budynki Uczelni do obowiązujących wymogów.

(dowód: akta kontroli str. 265-271, 283-395)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Budynki dydaktyczne B1 i B3 były nie w pełni przyjazne studentom niepełnosprawnym. Nie zapewniały im bowiem możliwości swobodnego i nieskrępowanego dostępu i korzystania z części ogólnodostępnych ciągów komunikacyjnych, pomieszczeń i sal. W przypadku budynku dydaktycznego B1 wejście główne wyposażone w automatycznie rozsuwane drzwi nie posiadało podjazdu umożliwiającego studentom niepełnosprawnym ruchowo poruszającym się na wózkach inwalidzkich komfortowe korzystanie z tego wejścia na równi ze studentami pełnosprawnymi ruchowo. W otoczeniu budynku nie było przy tym oznaczeń wskazujących drogę do wejść dostosowanych dla osób korzystających z wózków inwalidzkich.

²⁵ Dźwig osobowy z 2011 r.

²⁶ Jedna z toalet na parterze budynku B2 posiadała wprawdzie uchwyty ułatwiające korzystanie z ustępu, jednak nie spełniała pozostałych wymogów, § 86 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, tj. nie posiadała uchwyty przy umywalce oraz minimalnej powierzchni manewrowej (1,5mx1,5m).

W przypadku budynku dydaktycznego B3 istniejąca infrastruktura, przy braku zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych (np. schodołazu), nie zapewniała dostępu do dwóch sal wykładowych²⁷, a także do położonych na nieobsługiwanej przez platformę dla osób niepełnosprawnych trzecim piętrze sal wykładowców, w których odbywały się konsultacje.

Ponadto łączniki oświetlenia w toaletach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych w budynkach B1 i B3 i domu studenckim znajdowały się na wysokości od 136 do 145 cm od poziomu podłogi, co mogło utrudniać dostęp do nich osobom na wózkach inwalidzkich²⁸.

Rektor podał, że:

- projekt stanowiący podstawę wykonania robót w ramach modernizacji budynku dydaktycznego B1 nie przewidywał wykonania podjazdu dla wózków inwalidzkich przy wejściu głównym, przy czym doświadczenia z lat ubiegłych utwierdziły przekonanie o konieczności jego wykonania;
- niedostępność dla studentów niepełnosprawnych poruszających się na wózkach pokoi nauczycielskich na trzecim piętrze budynku dydaktycznego B3 wynikała z braku możliwości przebudowy bryły budynku dla potrzeb montażu platformy dla osób niepełnosprawnych, w związku z czym konsultacje dla tych studentów odbywały się w dostępnych salach dydaktycznych na parterze i pierwszym piętrze;
- niezapewnienie dostępności sal wykładowych w budynku B3 dla studentów niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, jak również zbyt wysokie umieszczenie łączników oświetlenia w ww. toaletach wynikało z niedopatrzenia.

2. Budynek dydaktyczny B2, poza podjazdem dla wózków inwalidzkich nie posiadał innych dostosowań do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo poruszających się na wózkach inwalidzkich. Pomimo braku dźwigu osobowego umożliwiającego dostęp do kondygnacji powyżej poziomu parteru oraz występowania barier architektonicznych (schodów) w ciągach komunikacyjnych na wszystkich poziomach, Uczelnia nie zastosowała doraźnych rozwiązań technicznych (np. schodołazu) zapewniających dostępność budynku dla osób na wózkach inwalidzkich.

Rektor podał, że w celu uzyskania wymaganej dostępności powierzchni dla osób niepełnosprawnych na poszczególnych poziomach budynku dydaktycznego B2 zamiarem uczelni jest wybudowanie windy dla osób niepełnosprawnych. Rektor nie wskazał przy tym przyczyn dotychczasowego niezastosowania w tym budynku innych rozwiązań technicznych zapewniających jego dostępność dla studentów niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

3. Dźwig osobowy funkcjonujący w budynku domu studenckiego²⁹ nie był wyposażony w funkcję informacji głosowej, a tym samym przyjazny dla studentów niepełnosprawnych z wadami wzroku. Rektor podał, że w celu zapewnienia bezpieczeństwa podjęcie działania w celu ustalenia możliwości uzupełnienia wyposażenia o instalację informacji głosowej.

4. W toalecie przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych na drugim piętrze budynku dydaktycznego B1 przechowywano sześć stołów, które ograniczały szerokość jej wejścia i przestrzeń manewrową, a tym samym utrudniały do niej

²⁷ Sale wykładowe o numerach: 109/110 oraz 111/112.

²⁸ Zasady projektowania pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych (m.in. dostępne na stronie internetowej <http://10tysiecy.pl/7-zasad-przy-projektowaniu-miejsc-pracy-niepełnosprawnych/>) przewidują montaż łączników oświetlenia na wysokości od 70cm-120cm.

²⁹ Dźwig osobowy z 2003 r. Wymóg wyposażania dźwigów osobowych w informację głosową został wprowadzony z dniem 27 maja 2004 r. rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 7 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 109, poz. 1156)

dostęp³⁰. Rektor wyjaśnił, że była to sytuacja incydentalna związana z potrzebą pilnego wykonania prac porządkowych przez pracowników firmy zewnętrznej.

(dowód: akta kontroli str. 265-271, 283-395)

Opis stanu
faktycznego

Ogłędziny biblioteki głównej w budynku dydaktycznym B1 przy Al. Grunwaldzkiej 137 wykazały, że zastosowano w niej rozwiązania umożliwiające korzystanie z jej pomieszczeń i zbiorów przez niepełnosprawnych studentów. W czytelni głównej znajdował się m.in. stół z regulowaną wysokością blatu, umożliwiający korzystanie z niego bezpośrednio z wózka inwalidzkiego. W czytelni integracyjnej znajdowały się dwa stanowiska wspierające studentów niepełnosprawnych słabowidzących i niewidzących. Jedno z nich wyposażone było w komputer z głośnikami, monitorem LCD, linijką brajlowską, klawiaturą standardową oraz dla osób niedowidzących, a także mysz i urządzenie zastępcze dla osób mających problemy z obsługą tradycyjnej myszy (tzw. „BIGtrack”). Zainstalowane na komputerze oprogramowanie³¹ umożliwiało powiększanie edytowanego obrazu, w tym przeglądanych stron internetowych oraz plików (m.in. formaty: „pdf”, „Word”, „Excel”). Drugie stanowisko wyposażono w powiększalnik stacjonarny umożliwiający m.in. powiększenie, zapis i odtworzenie obrazu, w tym tekstu drukowanego oraz odczyt aktualnie powiększanego tekstu w siedmiu językach³².

Uczelnia nie posiadała innych sprzętów, urządzeń i pomocy naukowych dostosowanych do potrzeb studentów niepełnosprawnych wspierających ich w procesie kształcenia i badaniach naukowych.

Kontrola wykazała, że Uczelnia, stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych, dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego³³, poddała objęte oględzinami dźwigi osobowe badaniom okresowym, a także przeglądowi konserwacyjnemu³⁴.

(dowód: akta kontroli str. 310-318, 400-402, 580-595)

1.10. Poza podjazdami przy drzwiach wejściowych obiektów Uczelni³⁵ oraz dźwigami osobowymi przystosowanymi dla osób niepełnosprawnych ruchowo³⁶ obiekty Uczelni wykorzystywane w procesie kształcenia i w badaniach naukowych nie posiadały innych rozwiązań technicznych wspierających poruszanie się studentów będących osobami niepełnosprawnymi.

(dowód: akta kontroli str. 284-366)

1.11. Uczelnia zapewniła studentom niepełnosprawnym udział w zajęciach wychowania fizycznego, które prowadzono w formie zajęć programowych³⁷ i fakultatywnych.

W kolejnych latach akademickich liczba studentów niepełnosprawnych objętych zajęciami programowymi wynosiła: 14 w roku 2015/2016, 16 w 2016/2017 oraz 12 w 2017/2018³⁸. W zajęciach tych nie uczestniczyli studenci niepełnosprawni, którzy przedłożyli stosowne zwolnienia lekarskie zawierające przeciwwskazania do

³⁰ Toaleta została opróżniona w trakcie oględzin.

³¹ Program „Dolphin”.

³² Tj. w języku: polskim, angielskim, szwedzkim, holenderskim, duńskim, norweskim i fińskim.

³³ Dz. U. Nr 193, poz. 1890.

³⁴ Platformy dla osób niepełnosprawnych poddano kontrolom dwuletnim, dźwigi osobowe - kontrolom rocznym, a przeglądy konserwacyjne tych urządzeń przeprowadzano nie rzadziej niż co 30 dni.

³⁵ Budynki dydaktyczne B1, B2, B3 oraz dom studencki.

³⁶ Budynki dydaktyczne B1 i B3 (platforma dla osób niepełnosprawnych) oraz dom studencki.

³⁷ Zajęciami programowymi objęci byli studenci pierwszego roku studiów stacjonarnych.

³⁸ W tym w roku: 2015/2016: czterech z dysfunkcją narządów ruchu – chodzący, jeden słabosłyszący i dziewięciu z innymi rodzajami niepełnosprawności; 2016/2017: trzech z dysfunkcją narządów ruchu – chodzący, jeden słabowidzący, jeden słabosłyszący oraz 11 z innymi rodzajami niepełnosprawności; 2017/2018: dwóch z dysfunkcją narządów ruchu – chodzący oraz 10 z innymi rodzajami niepełnosprawności.

udziału w tych zajęciach. Dotyczyło to jednego studenta w roku 2015/2016 i jednego w roku 2016/2017.

Zajęcia programowe wychowania fizycznego prowadzono dostosowując indywidualnie zajęcia do rodzajów niepełnosprawności poszczególnych studentów, a także w ramach sekcji sportowych Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego („KUAZS”) tj.: jeździectwo, fitness, piłka nożna, turystyka.

Zajęcia fakultatywne prowadzono w ramach:

- sekcji KUAZS, tj. jazda konna, w tym hipoterapia, piłka nożna i siatkowa, pływanie, żeglarstwo, siłownia, którymi objęto odpowiednio 17 studentów w roku akademickim 2015/2016, 20 - 2016/2017 oraz 16 w roku 2017/2018³⁹,
- zajęć korekcyjno-wyrównawczych (m.in. ćwiczenia rozciągające i wzmacniające mięśnie posturalne), którymi w każdym z ww. lat akademickich objęto po dwóch studentów niepełnosprawnych z dysfunkcją narządów ruchu.

Prezes KUAZS, będąca jednocześnie instruktorem wychowania fizycznego podała, że podstawowym problemem w organizacji i prowadzeniu zajęć ze studentami niepełnosprawnymi jest nieprzedkładanie przez wszystkich tych studentów orzeczeń o niepełnosprawności i nieinformowanie o posiadanych schorzeniach. W praktyce prowadzenia zajęć zdarzały się przypadki, że nieujawnienie niepełnosprawności skutkowało np. omdleniami (osoby z wadami serca) lub zwichnięciem stawu (osoba z nawykowym zwichnięciem stawu ramennego). W celu uniknięcia przypadków, w których zajęcia mogłyby wpłynąć na pogorszenie stanu zdrowia studentów instruktorzy, przed rozpoczęciem każdych zajęć, informują studentów o możliwości zgłoszenia dolegliwości.

(dowód: akta kontroli str. 403-416)

1.12. Uczelnia zapewniła studentom, w tym będącym osobami niepełnosprawnymi nieodpłatną pomoc psychologiczną w ramach ACWiD. Jego prowadzenie, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Uczelni, należało do zadań Prorektora ds. organizacyjnych, który posiadał wykształcenie wyższe psychologiczne ze specjalizacją II stopnia z zakresu pomocy psychologicznej dzieci i młodzieży, a także specjalizację I stopnia w zakresie poradnictwa i opieki psychologicznej. Wsparcie psychologiczne udzielane w ramach ACWiD obejmowało konsultacje prowadzone ze studentami przez Prorektora ds. organizacyjnych, a także wsparcie, poradnictwo i instruktaż (m.in. w zakresie problemów społecznych, edukacyjnych i osobistych) udzielane przez psychologa zatrudnionego na podstawie umowy zlecenia. Informacje o możliwości uzyskania przez studentów wsparcia psychologicznego zamieszczono w informatorach dla kandydatów na studia oraz na stronie internetowej Uczelni⁴⁰. Z powyższych form wsparcia w latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 oraz 2017/2018 skorzystało ogółem 19 osób⁴¹.

(dowód: akta kontroli str. 417-419)

1.13. W kolejnych latach akademickich zajęciami z języków obcych⁴² objęto: jednego studenta słabowidzącego i trzech słabosłyszących – rok 2015/2016, dwóch słabowidzących i dwóch słabosłyszących – rok 2016/2017 oraz jednego słabowidzącego i jednego słabosłyszącego – rok 2017/2018⁴³.

W przypadku studentów słabosłyszących modyfikowano techniki pracy i dostosowywano warunki do ich indywidualnych potrzeb, m.in. poprzez:

³⁹ Zajęciami fakultatywnymi w ramach sekcji KUAZS objęto studentów niepełnosprawnych.

⁴⁰ Pod adresami: <http://old.pwsz.elblag.pl/akademickie-centrum-wsparcia-i-doradztwa.html> oraz <https://www.pwsz.elblag.pl/szkolenie-doskonalenie-kompetencji-osobistych.html>.

⁴¹ Uczelnia za lata objęte kontrolą nie ewidencjonowała liczby studentów niepełnosprawnych korzystających z oferowanych form wsparcia psychologicznego.

⁴² Przewidziane programami studiów lektorały oraz studia filologiczne.

⁴³ We wskazanych latach akademickich (do 19 marca 2018 r.) wśród studentów objętych programowymi zajęciami z języków obcych nie wystąpiły nie było osób niepełnosprawnych będących osobami niewidomymi i głuchymi.

udostępnianie miejsca możliwie najbliżej źródła dźwięku (lektora lub głośnika), wielokrotne odtwarzanie materiału audio, upewnianie się co do zrozumienia przez studenta poleceń i tekstu słuchanego, a także dostosowanie form komunikacji do możliwości studenta, np. poprzez umożliwienie studentowi słabosłyszącemu z niewyraźną wymową udzielania odpowiedzi w formie pisemnej.

W przypadku studentów niepełnosprawnych będących osobami słabowidzącymi nie stosowano specjalnych metod, pomocy czy materiałów naukowych. Nauczyciele języków obcych prowadzący zajęcia ze studentami niepełnosprawnymi słabowidzącymi i słabosłyszącymi posiadali wykształcenie w zakresie filologii oraz językoznawstwa. Nie posiadali oni natomiast wykształcenia dodatkowego potwierdzającego specjalistyczne kwalifikacje do nauczania takich studentów.

Rektor podał, że studenci z niepełnosprawnością narządów wzroku nie zgłaszali lektorom prowadzącym zajęcia z języka obcego żadnych problemów związanych z tą dysfunkcją. Również lektorzy prowadzący zajęcia nie zaobserwowali u studentów żadnych szczególnych trudności z wykonywaniem zadań, które wymagałyby modyfikacji technik pracy czy wykorzystywanych materiałów.

Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że wyniki ankiety NIK nie potwierdzają tych wyjaśnień. Jeden spośród ankietowanych studentów niepełnosprawnych, będący osobą słabowidzącą, wskazał na nieczytelność materiałów przygotowanych przez nauczyciela języka obcego. Pomimo zgłoszenia tego faktu nie otrzymał czytelniejszych materiałów.

(dowód: akta kontroli str. 46-49, 265-271, 420-423)

1.14. W badanym okresie Uczelnia otrzymała trzy wnioski studentów niepełnosprawnych, które dotyczyły: zapewnienia indywidualnego toku studiów, zmiany formy pisania pracy dyplomowej oraz zmniejszenia liczby dziennego wymiaru pracy w ramach praktyk zawodowych. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie przez dyrektorów właściwych instytutów Uczelni.

Z informacji uzyskanej przez kontrolerów NIK od Przewodniczącego Rady Studentów PWSZ wynika, że w latach 2015-2018 (do 22 lutego) od osób niepełnosprawnych będących studentami lub osobami aplikującymi na studia do samorządu studenckiego nie wpłynęły skargi na działalność Uczelni ani też wnioski o udzielenie pomocy. Wsparcie osób niepełnosprawnych ze strony Rady Studentów przejawiało się m.in. poprzez powołanie Studenckiego Rzecznika Osób Niepełnosprawnych, monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych na Uczelni, zbieranie kanałami nieformalnymi informacji o problemach osób niepełnosprawnych, a także udzielanie informacji na zapytania dotyczące głównie stypendiów dla studentów niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 424-432)

1.15. W latach 2015 - 2018 Uczelnia nie kierowała swoich pracowników na szkolenia w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych. Rektor podał, że wynikało to z niezgłaszania potrzeb w tym zakresie przez pracowników i studentów Uczelni. Przeszkolenie dotyczące obsługi i potrzeb osób niepełnosprawnych w okresie wcześniejszym odbyło ogółem osiem osób. Szkolenia te dotyczyły:

- przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów (dwie osoby),
- prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w tym w zakresie hipoterapii i nauki pływania (jedna osoba) oraz gimnastyki korekcyjnej – studia podyplomowe (jedna osoba),
- obsługi czytelników z niepełnosprawnością (czterech pracowników biblioteki Uczelni). Dyrektor biblioteki Uczelni podała, że wiedza zdobyta na szkoleniach

dotyczących obsługi czytelników niepełnosprawnych była przekazywana pozostałym pracownikom biblioteki na zorganizowanych w tym celu zebraniach.

(dowód: akta kontroli str. 51-52, 433-438)

1.16. W latach 2015-2018⁴⁴ Uczelnia nie została poddana kontroli Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, obejmującej zagadnienia związane z realizacją obowiązku zapewnienia niepełnosprawnym studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 439)

Ocena częściowa

Uczelnia podejmowała działania w celu realizacji obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych, jednak nie były one w pełni skuteczne.

W procesie rekrutacji stworzono niepełnosprawnym studentom możliwość zgłoszenia niepełnosprawności i zadeklarowania potrzeby uzyskania wsparcia. W regulaminie studiów określono możliwości dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności. Studentom niepełnosprawnym zapewniono wsparcie psychologiczne oraz udział w zajęciach wychowania fizycznego dostosowanych do rodzajów niepełnosprawności, a także fakultatywne zajęcia korekcyjno-wyrównawcze. Wyposażenie Uczelni w sprzęt wspierający studentów słabowidzących i niewidzących było jednak ograniczone do dwóch stanowisk w jednej z bibliotek. Podkreślenia wymaga, że część studentów niepełnosprawnych, pomimo podjętych działań informacyjnych, nie posiadało wiedzy o osobach w strukturze Uczelni, które mogą służyć im wsparciem, ani też o rodzajach wsparcia możliwych do uzyskania. Pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych powołano przy tym dopiero w toku kontroli NIK, zamieszczając stosowną informację na stronie internetowej.

Kontrola NIK wykazała ponadto, że budynki Uczelni były niedostosowane lub nie w pełni dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych w zakresie wynikającym ze standardów określonych rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

2. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Uczelnia otrzymała z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotacje podmiotowe z art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na zadania związane ze stwarzaniem studentom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Kwoty przyznanych dotacji wynosiły: 115,2 tys. zł na 2015 r., 99,6 tys. zł na 2016 r. oraz 89,4 tys. zł na 2017 r. Środki tej dotacji wykorzystano w roku:

- 2015 w kwocie 1,08 tys. zł (0,9% przyznanej dotacji) na wynajem sali Klubu Fitness na prowadzenie zajęć kompensacyjno-wyrównawczych ze studentami niepełnosprawnymi,
- 2016 – 3,6 tys. zł (3,6% dotacji) na wynajem sali Klubu Fitness na prowadzenie zajęć kompensacyjno-wyrównawczych ze studentami niepełnosprawnymi,
- 2017 – 17,7 tys. zł (19,8%), z czego 4,7 tys. zł na wynajem sali Fitness, a 13,0 tys. zł na konserwację urządzeń dźwigowych, tj. dwóch dźwigów osobowych (w tym jednej platformy dla osób niepełnosprawnych), wciągnika łańcuchowego znajdujących się w budynku dydaktycznym B1 przy

⁴⁴ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Al. Grunwaldzkiej 137 (ogółem 9,2 tys. zł) oraz dźwigu osobowego – platformy dla osób niepełnosprawnych w budynku dydaktycznym B3 przy ul. Wojska Polskiego 1 (3,8 tys. zł).

Rektor Uczelni podał, że główną przyczyną niskiego wykorzystania tej dotacji była potrzeba zgromadzenia środków finansowych na planowane zadanie inwestycyjne, jakim jest budowa windy dla osób niepełnosprawnych w budynku dydaktycznym przy ul. Czerniakowskiej 22.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wprowadzone niewydatkowane środki dotacji podmiotowej mogą być w kolejnych latach przeznaczone przez Uczelnię na dowolny cel, to jednak co do zasady powinny być one wykorzystane w roku budżetowym, na który zostały przyznane i służyć sfinansowaniu bieżących wydatków związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Realizacja inwestycji powinna być natomiast finansowana ze środków dotacji celowej, o której mowa w art. 94 ust. 1 pkt 10 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Ustalone
nieprawidłowości

Uczelnia niezgodnie z przeznaczeniem wykorzystwała w 2017 r. środki dotacji podmiotowej (o której mowa w art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym) w kwocie 9,2 tys. zł. Wydatkowano je bowiem na konserwację: dźwigu osobowego ogólnodostępnego dla wszystkich użytkowników budynku dydaktycznego B1⁴⁵, dźwigu osobowego – platformy dla osób niepełnosprawnych łączącego magazyny książek w bibliotece budynku B1, do których to pomieszczeń studenci, w tym niepełnosprawni nie mieli dostępu i z której nie korzystali, a także wciągnika łańcuchowego służącego działalności dydaktycznej prowadzonej w Laboratorium materiałów budowlanych (sala 20B budynku B1).

Kwestor Uczelni podała, że z treści faktury ani też jej opisów nie wynikało, że urządzenia te nie służą wyłącznie studentom niepełnosprawnym. Według jej przeświadczenia dźwigi osobowe w budynku dydaktycznym B1 oraz wciągnik były urządzeniami służącymi do transportu studentów niepełnosprawnych, tak jak to ma miejsce w przypadku platformy dla osób niepełnosprawnych w budynku dydaktycznym B3 przy ul. Wojska polskiego 1. Nikt nie zwrócił przy tym uwagi, że urządzenia dźwigów w budynku B1 nie służą wyłącznie studentom niepełnosprawnym.

(dowód: akta kontroli str. 256-264, 437-438, 440-579)

Opis stanu
faktycznego

Niewykorzystane środki ww. dotacji podmiotowej były przekazywane na wynik finansowy i gromadzone na funduszu zasadniczym, z którego w latach 2015-2017 wydatkowano ogółem 30,77 tys. zł, z czego: 28,63 tys. zł na wyposażenie i sprzęt rehabilitacyjny i sportowy służący prowadzeniu zajęć korekcyjno-wyrównawczych ze studentami niepełnosprawnymi, a 2,14 tys. zł na opinię geotechniczną i mapę do celów projektowych, niezbędne do wykonania koncepcji windy dla studentów niepełnosprawnych w budynku dydaktycznym B2 przy ul. Czerniakowskiej. Na przygotowanie tej inwestycji Uczelnia ze środków własnych w 2018 r. wydatkowała ponadto 7,35 tys. zł, które przeznaczono na wykonanie opracowania koncepcji programowo-przestrzennej tej windy. Według stanu na koniec 2017 r. na funduszu zasadniczym do dyspozycji Uczelni pozostawała kwota 1.106,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 440-450)

⁴⁵ W 2017 r. ze środków dotacji podmiotowej sfinansowano pełną kwotę konserwacji ogólnodostępnego dźwigu osobowego w budynku B1, w sytuacji gdy w roku akademickim 2016/2017 na Uczelni studiowało 16 studentów z dysfunkcją narządów, co stanowiło 0,9% ogółu studentów tej Uczelni, a w roku 2017/2018 studiowało 9 studentów z tą niepełnosprawnością, tj. 0,5% studentów.

2.2. W okresie objętym kontrolą Uczelnia nie korzystała z dotacji na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów będących osobami niepełnosprawnymi.

Uczelnia uzyskała natomiast dofinansowanie ze środków:

- Programu Operacyjnego „Wiedza Edukacja Rozwój” na lata 2014-2020 w ramach „Programu praktyk zawodowych w państwowych wyższych szkołach zawodowych” w kwotach: 4.264,8 tys. zł, z czego dotychczas wydatkowano 4.214,1 tys. zł, w tym 94,5 tys. zł na udział w programie 10 studentów będących osobami niepełnosprawnymi (na podstawie umowy o dofinansowanie z 13 stycznia 2017 r. wraz z aneksem) oraz 250,9 tys. zł, z czego dotychczas wydatkowano 120,5 tys. zł, w tym 6,9 tys. zł na udział w programie dwóch studentów niepełnosprawnych (umowa z 7 lipca 2017 r.)⁴⁶,
- Programu Operacyjnego „Wiedza Edukacja Rozwój - Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, działanie 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym w kwocie 616,9 tys. zł, z czego dotąd wydatkowano 3,0 tys. zł na udział w programie dwóch objętych nim studentów niepełnosprawnych⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 596-601)

Ocena częściowa

Uczelnia pozyskiwała i wykorzystywała środki europejskie na realizację zadań służących zapewnieniu studentom niepełnosprawnym przygotowania zawodowego na równi ze studentami pełnosprawnymi. W niewielkim stopniu (od 0,9 do 19,8%) wykorzystywała natomiast środki dotacji podmiotowej. Wynikało to głównie z zamiaru sfinansowania nimi realizacji planowanego zadania inwestycyjnego związanego z dostosowaniem obiektu dydaktycznego do potrzeb studentów niepełnosprawnych. W 2017 r. Uczelnia wykorzystwała też część środków dotacji podmiotowej (9,2 tys. zł) niezgodnie z przeznaczeniem. Wydatki poniesione na konserwację dźwigów w budynku dydaktycznym B1 nie służyły bowiem wyłącznie zapewnieniu studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Środki niewykorzystanej w kolejnych latach dotacji podmiotowej wykorzystywano natomiast na zaspokojenie potrzeb studentów niepełnosprawnych w zakresie zapewnienia sprzętu niezbędnego do prowadzenia zajęć korekcyjno-wyrównawczych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁸, wnosi o:

1. Podjęcie działań zapewniających systematyczne dostosowywanie obiektów Uczelni do potrzeb studentów niepełnosprawnych w zakresie wyznaczonym standardami określonymi rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
2. Wydatkowanie środków dotacji podmiotowej zgodnie z jej przeznaczeniem, tj. wyłącznie na zadania służące zapewnieniu studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.

⁴⁶ Środki służyły zapewnieniu studentom świadczeń materialnych w związku z odbywaniem sześciomiesięcznych praktyk zawodowych.

⁴⁷ Celem projektu było podniesienie aktywności zawodowej studentów rozpoczynającym aktywność zawodową na rynku pracy.

⁴⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 29 marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Kontrolerzy:

Dyrektor
Andrzej Zyśk

Piotr Wanic
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

.....
podpis

Adam Rączkiewicz
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis